

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח"ה"ש 12

כתובת המערכת:
רחובות- ההגנה 56/5
טל' - 050-4122172
דוא"ל להערות וקבלת
העלון מדי שבוע:
rg5740@gmail.com

גליון 672 תמוז תש"פ שנה יד'

לע"נ ר' יוסף בן מסעוד יששכר ז"ל ע"י בנו הרב"ג יששכר אביחי ראש כולל שערי בינה ונתיב לשבים

פרשת בלק

"משמים גלגלו שעל אני" אחד שאמרת תאמר עשרה פעמים "זה לא אני!"

"נאום שומע אמרי אל ויודע דעת עליון" (כד, ד. וכד, טז)

פעם אחת הגיע בעל התניא, רבי שניאור זלמן מלאדי זצ"ל, לבית רבו המגיד ממעזריטש. כשדפק על הדלת שאל המגיד "מי שם?", ובעל התניא השיב "אני". כשפתח את הדלת הבחין שפני רבו זעופות. "קרה משהו?" שאל. והמגיד החל להוכיחו, "יהודי לא אומר "אני"! מי זה "אני"? האם אנחנו משהו? אנו בטלים ומבוטלים כלפי ה' יתברך! כששואלים אותך "מי שם", אמור את שמך, "שניאור זלמן", אך המילה "אני" לעולם לא תעלה על דל שפתיך!!!".

כשיצא משם נכנס בעל התניא לפונדק סמוך. באותה שעה נגנב תיק מאחד האורחים וחשדו בר' שניאור זלמן שהוא הגנב ותפסוהו. הוא החל לצעוק "זה לא אני! עזבו אותי! זה לא אני!" והמשיך וצעק "זה לא אני", עד ששחררוהו כשתפסו לבסוף את הגנב. כשחזר לבית רבו וסיפר מה שאירע בפונדק, אמר המגיד, "משמים גלגלו שעל אני" אחד שאמרת, תאמר עשרה פעמים "זה לא אני"! ללמדך שאף פעם אין לומר אני".

כמה מסר יש עבורנו במעשה זה. כי בודאי שלגבי צדיק כמו בעל התניא שהיה ענוותן גדול ושפל רוח מאין כמותו, היה זה רק בבחינת דקדוק והידור שרצה רבו ללמדו. אולם עבורנו הקטנים יש בכך תמרוך אזהרה לבל נגשה לחשוב ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", ובל נייחס לעצמנו איזו הצלחה או דבר טוב שעשינו. עלינו לראות בכל דבר את יד ה' המסייעת לנו ומאירה את דרכנו ולא להחשיב את ה"אני" שלנו, הכשרון החכמה והמעשים, כדבר שעמד לנו להשיג ולהצליח.

וזהו ההבדל בין אברהם אבינו לבלעם. וכפי ששינו (אבות ה, יט) "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע". וביאר הרמב"ם בפירושו המשניות, שאף שמעולם לא זכינו ללמוד אצל אברהם אבינו, ולהבדיל לא ראינו את בלעם הרשע, מכל מקום אדם שמסגל לעצמו מידות של אדם אחר נקרא תלמיד שלו, ובלעם היה בעל גאווה ורוח גבוהה, וכמו שהתרברב ואמר על עצמו (כד, ד) "נאום שומע אמרי אל, ויודע דעת עליון", ולעומתו אברהם אבינו אמר (בראשית יח, כז) "ואנכי עפר ואפר", ובכך היו אברהם ובלעם שני הפכים, אברהם אבינו היה סמל הביטול העצמי המוחלט כלפי בורא עולם, ובלעם התגאה שהוא יודע הכל ואפילו דעת עליון.

ובהיותנו בני אברהם מצווים אנו לקעקע ממשחבתנו ומעשינו את המושג "אני", ולדעת שאיננו יודעים, ולהבין שאיננו מבינים, אלא עושים רק השתדלות, ובורא עולם משפיע סייעתא דשמיא במעשינו.

ב. הרב ברוך רוזנבלום שליט"א, עורר נקודה נפלאה שיש בה חיזוק רב. אנו נמצאים בעיצומה של תקופה לא ברורה ומבולבלת. קשה מאד כעת לתכנן דברים לקבוע אירועים כי לא ניתן לצפות מה יהיה הלאה. עד לפני תקופת הקורונה ידענו הכל. כשהיית שואל חתן מהו האריך החתונה, הוא היה עונה מיד, בטו' באב או בדי' אלול. וכשהיית שואל "באיזה אולם אתה מתחתן?", הוא היה מיד אומר את שם האולם. וכך גם היה משיב על התזמורת והצלם. את הכל הוא ידע. הכל מתוכנן. הכל נקבע מראש. ומה קורה היום? היום אנחנו לא יודעים כלום!!! תשאל חתן מתי והיכן הוא מתחתן ומי התזמורת ומי הצלם, ולא תשמע תשובה ברורה. וכך גם לגבי בר מצוה או כל אירוע אחר, הכל ב"אולמי" וחוסר

ודאות. היום יותר מתמיד אנו מבינים וחיים את זה שאנחנו לא יודעים כלום ולא מבינים מאומה, והכל הוא רק "אם ירצה ה'". הכל תלוי בו ית', ורק הוא יודע. זהו מסר חשוב שה' מעביר לנו בתקופה מבולבלת זו, שנפנים ונבין היטב עד כמה אין בנו כח ולא תבונה והכל מאיתו ית'. והדבר רמוז בפסוק (תהלים פא, ו) "שפת לא ידעתי אשמעי", "שפת" אותיות תש"פ, שהיא השנה הזאת, ומה התחדש בשנה זו? "לא ידעתי, אשמעי!", ששומעים היום יותר מתמיד "לא ידעתי" ו"איני יודע", ומבינים ומציינים בכל פעם שהכל הכל הוא רק "אם ירצה ה'".

מרתק ומחזק- איזה אריה אתה?

"כרע שכב כארי" (כד, ט)

בלעם המשיל את ישראל לארי, ולעומת זאת יעקב אבינו בברכותיו (בראשית מט, ט) אמר "כרע רבץ כאריה", ויש להבין מה בין ארי לאריה. וביאר הגאון ר' שלמה הכהן מוילנא בספרו בנין שלמה, על פי המובא במשנת חולין (נט, ב) שקיסר רומי שאל את ר' יהושע בן חנניה, מדוע נמשל הקב"ה לאריה, כמו שנאמר (עמוס ג, ח) "אריה שאג מי לא יירא", ומה גבורה יש בכך, והלא אדם גיבור יכול להרוג אריה? ור' יהושע השיב שה' לא נמשל לאריה רגיל אלא לאריה דבי עילאי שאין גיבור שיכול לו. הקיסר התפעל וביקש לראותו, ור' יהושע אמר "אין אתה יכול לראותו". אך הקיסר לא ויתר עד שר' יהושע יראה לו את האריה האימתני.

ר' יהושע התפלל, ונעשה נס ואריה זה שהיה במקום אחר בעולם קפץ ובא עד לאותו איזור, וכבר בהיותו במרחק 400 פרסה הפילו נשות רומי את עובריהם מחמת שאגתו, ונפל קיר החומה של רומי, וכשהתקרב יותר והיה במרחק 300 פרסה נפלו החניכיים והשינים של האנשים, והקיסר נפל מכסאו לארץ. הקיסר ביקש מיד מר' יהושע שהאריה יסתלק, ור' יהושע ביקש רחמים עד שהאריה שב למקומו.

נמצא שאריה דבי עילאי כוחו למעלה מהטבע, ואין גיבור שיכול לעמוד מול גבורתו, לעומת אריה רגיל שגיבור יכול לו. ועל פי זה יבואר שבלעם הרשע ביקש להמעט מכוחם של ישראל ולכן דימה אותם ל"ארי", כלומר אריה רגיל שגיבור יכול לנצחו, אך יעקב אבינו המשיל את ישראל ל"אריה", שהוא אריה דבי עילאי שאין מי שיכול לנצחו.

ג. לאור זאת הקשה הגאון הרב ניסים דייני שליט"א, מדוע יהודה בן תימא אומר "הוי עז וכו' וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים"? היה לו לומר "כאריה" שגבורתו רבה יותר? אלא שמצד הטבע, היצר הרע שהוא מלאך גובר על האדם, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. אלא שמהאדם נדרש רק להתגבר כ"ארי" כלומר בגבולות כוחותיו הטבעיים, וכשעושה כן ומתאמץ ככל יכולתו, מן השמים מסייעים בידו להיות בבחינת "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג" (הושע יא, ז), ומקבל כוחות על טבעיים לנצח את היצר [ולכן נאמר "כאריה ישאג", שזוכה להיות כאריה דבי עילאי שעליו נאמר "אריה שאג מי לא יירא"].

הרב דייני הוסיף לפי זה חידוד נפלא במעשה המפורסם עם רבינו חיים בן עטר זיע"א, ה"אור החיים" הקדוש [שהשבוע חל יום ההילולא שלו], שהמלך קצף עליו על לא עוול בכפו, וגור להשליכו לגוב האריות, אך למרות רעבונם הגדול לא הזיקוהו האריות מאומה, אלא נכנעו בפניו ביראת כבוד. שלאור האמור לעיל למדנו רובד פנימי חדש בסיפור הנורא הזה, והוא שמה שנתקיים שם בעצם הוא "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג", האריות הרגילים חשו שמולם ניצב "אריה דבי עילאי", שכוחו רב מכוחם, ומיד נכנעו בפניו (גליון "לאבותינו ולנו", חקת תש"פ).

אלישיבע בת שלמה ושרה גרסי ע"ה
סיניה זוהרה בת הדייא מעברי ע"ה
יעקב בן אסתר נועה סיבוני ז"ל
יוסף בן חביבה עזרן ז"ל

דוד בן שרה נורי ז"ל
מרת שרה בת מרים סינאני ע"ה
אליהו עמרם בן ימין אזולאי ז"ל
נעימה בת לולו נריאן ע"ה

חנה בת לאה לביא ע"ה
דינה בת שלום גדקא ע"ה
חנה בת שדרה עדני כהן ע"ה
נתן בן בנימין בנימין ז"ל

ר' בנימין בן טלחה ז"ל ♦ סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאזיה בת תאגיה ע"ה
אהרן בן יחיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה
יחיא בן טלחה ז"ל

אם הנך באמת מאמין במה שאתה מציע, ואתה חושב שזה נכון ומוצלח, מדוע אין אתה עושה זאת בעצמך ומטיל על האחרים לפעול ולעשות? מסופר על הרבי מלובניץ זצ"ל שפעם אחת הגיע אליו נער לבקש ברכה לרגל הבר מצוה. הרבי בירכו בחום ובאהבה. אך הנער לא הסתפק בכך וביקש ברכה להצלחה עבור הקבוצה שהיה אוהד שלה. הרבי חיך ואמר לו, "בחיים האמיתיים אל תהיה אוהד, תהיה שחקן!"

כלומר שברוך כלל אדם מעדיף להיות את חיינו בתור "אוהד" ולהיות צופה מהצד, כי כך זה לא מחייב אותו להיות ואינו חלק מה"משחק". הוא שמח בהצלחות של האנשים שהוא מעריך בתור "שחקנים", כלומר אלו שפועלים ועושים בעצמם, והוא גם מעביר עליהם ביקורת כשהם נכשלים, אך הוא עצמו אינו חלק מהמשחק. וזה הכי קל, והכי נוח...

ועל כך אמר הרבי "בחיים האמיתיים אל תהיה אוהד, תהיה שחקן", כלומר אל תשב בצד ותתן לאחרים לפעול ותעניק להם עצות וביקורת, אלא תהיה "שחקן"! תרד בעצמך ל"מגרש", תטה שכם ותקח אחריות על איך שנראה עם ישראל, ותפעל ותשפיע ככל יכולתך לחיזוק הרוחניות בסביבה שלך. יתכן שלפעמים לא תצליח ואולי אף תיכשל, יתכן גם שה"אוהדים" למיניהם ייעצו לך הצעות ייעול וביקורת [לפעמים גם בצדק וכדאי לך לשמוע אותם...], אך אתה אף פעם אל תשב בצד, אלא תמשיך להיות על ה"מגרש", ותשתדל שוב ושוב לפעול ככל היותר, ויחד עם תפילה וסייעתא דשמיא אין ספק שלבסוף חפץ ה' בידך יצלח, ותצליח להטביע חותם ולהשפיע על כמה שיותר יהודים.

אין יהודי שלא יכול להיות "שחקן". זוהי חלק מהערבות ההדדית שהתחייב בה כל אחד מישראל, ובדאי שקיבלנו את הכוחות לכך. ולכן זה לא תלוי בחכמה, בעושר, בייחוס, ולא בשום דבר אחר. אלא בשאלה האם אני רואה את עצמי כיחיד הדואג רק לעצמו ולענייניו האישיים, או שהנני חלק מעם שלם, שלי כחלק ממנו יש אחריות וערבות על רוחניותם של כל השאר.

זה לא דורש מאיתנו ללכת רחוק או לנטוש את העיסוקים שלנו, אלא פשוט להביט סביבנו, במשפחה, בבית הכנסת, בעבודה, או באיזור המגורים שלנו, ולחשוב כיצד אפשר אפילו במעשים קטנים של תורה וחסד להשפיע על אחרים ולחזק ולרום אותם.

כמה חשוב שנאמץ יסוד זה. לפעמים אדם חש שיש לו יצרים ותאוות וחולשות לדברים אסורים, והנו סבור שאין בכוחו לנצח את היצר. ואכן הדברים נכונים מצד עצמם, שאין ביכולת האדם לכשעצמו לנצח את היצר, אך הסוד הוא, שעלינו לא מוטל לנצח אלא להילחם ולהשתדל ולעשות ככל כוחנו כדי להתאפק ולא להיכשל בעבירה, וכשהאדם עושה את חלקו ומתאמץ כ"ארי", אזי מן השמים מעניקים לו במתנה כוחות עילאיים כאריה דבי עילאי לכבוש את היצר ולהתגבר עליו.

"בחיים אל תהיה אוהד, תהיה שחקן!"

"וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו'" (כה, ז)

פירש"י "ראה מעשה וזכר הלכה, אמר לו למשה מקובלני ממך, שהבועל ארמית קנאין פוגעין בו. אמר לו, קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרונוקא. מיד ויקח רומח בידו וגו'". ופירוש אימרה זו הוא שקורא האיגרת יהיה השליח לקיים את הכתוב בה. ונתכוין משה לומר בזה לפנחס שהיות ואתה זה שהזכיר את ההלכה של הבועל ארמית הרי שעליך לבצע אותה בעצמך ולפגוע בזמרי.

מקור האימרה לגבי פנחס הוא במסכת סנהדרין (פב, א). אך היא מוזכרת עוד פעמיים בש"ס כשמשמעותה היא שהמציע את הדבר יעשנו בעצמו [ראה בבא מציעא פג, ב. וכן סנהדרין צו, א].

והמתבונן ימצא באימרה זו לקח נהדר לחיים. כי קל ונוח יותר להציע הצעות מאשר לבצע את הדברים בפועל. ולכן רואים בכל מיני יוזמות ומפעלים למיניהם שיש רבים שמוכנים ליעץ אך רק מעטים מוכנים ליטול את העול על שכמם, ליוזם ולבנות ולהוציא אל הפועל. עד שנדמה שאם היה ניתן ושייך לבנות ולייסד על ידי הצעות למיניהם לא היה נותר די מקום בעולם לכל המיזמים והמפעלים המוצעים... כי מציעים יש בשפע, אך עושים ומבצעים, יוזמים ופועלים, יש מעט שבמעט...

ולכן כשבא מאן דהוא ומציע הצעות אומרים לו "קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרונוקא", או בלשוננו "המציע את הדבר יעשנו בעצמו", כי

ותן מטר לברכה!

ממשיכים בתנופה! בס"ד בשעה טובה החלה בניית קומת בית הכנסת שע"י מוסדות "דרכי תורה". זו ההזדמנות שלך לתרום מטר לנצח במקום תורה ותפילה שבו מתקיימת פעילות מסביב לשעון. לפרטים: 054-2637798 או 08-9452903 ניתן לתרום בנדירים פלוס.

זמני התפילות והשיעורים בבית הכנסת ובית המדרש "דרכי תורה" (רח' חיי"ש 12 רחובות)

בס"ד פעילות תורנית ענפה במוסדות "דרכי תורה"

זמני שבת קדש פרשת בלק

התפילות בכפוף להנחיות משרד הבריאות

כולל הוראה "דרכי תורה" - 9:00-17:30.
כולל הוראה "שערים המצויינים" בראשות הרה"ג ראובן גולן - 9:00-17:30.
כולל הוראה "שערי בינה" בראשות הרה"ג אביחי יששכר (קרית עקרון רח' הבנים 34) - 9:15-17:00.
כולל בוקר "תפארת אבות" לבעלי בתים - 10:00-13:15.
כולל ערב לאברכים בראשות הרב ניר לוי - 22:00-24:00.
שיעור דף היומי אליבא דהלכתא (בוקר) - הרב דוד חצרוני 9:15-10:00 [לאחר תפילת שחרית].
שיעור דף היומי אליבא דהלכתא (ערב) - הרב גלעד ג'רפי 18:00-19:00.

מנין פלג ערב שבת - 18:15
מנחה ערב שבת מנין מרכזי - 19:25
הדלקת נרות - 19:32
שחרית מנין נץ (קרבנות) - 4:40
שחרית מנין מרכזי (קרבנות) - 8:15
מנחה מנין א' ("פתח אליהו") - 13:30
שיעור הלכה - 14:15
שיעור גמ' הלכה ופרשה עם רב הקהילה - 16:00
מנחה מנין ב' - 18:00
דרשת "רעוא דרעוין" מפי רב הקהילה - 20:00
צאת השבת - 20:22
ערבית מוצ"ש - 20:30
רבינו תם - 21:18
שיעור דף היומי עם הרב גלעד ג'רפי - 21:30

ימות החול (שבוע פרשת פנחס)

כולל ערב לבעלי בתים "חזון עובדיה" ע"ש מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל
מדי ערב בין השעות 20:15-21:00 (תפילת ערבית לפני השיעור ובסיומו)
נושאי השיעורים:
◆ יום א' - שיעור אקטואלי הלכה למעשה בדיני ממונות עם הדיין הרה"ג אופיר שירה.
◆ יום ב' - הלכות שבת למעשה עם הרה"ג ראובן גולן.
◆ יום ג' - "סמיכת חבר" - תוכנית עולמית ללימוד הלכה לבעלי בתים עם מראי מקומות סיכומים ומבחנים בהכוונת רבה של ירושלים הראש"ל הגאון הרב שלמה משה עמאר שליט"א.
◆ יום ד' - הלכה ומוסר מעניינא דיומא עם הרב עמית יאיר.
◆ יום ה' - אור החיים הקדוש על פרשת השבוע עם הרה"ג ראובן גולן.

יום ו' - לימוד הלכה עם הרה"ג אביחי יששכר - 10:00-12:00.
תהלים לנשים ביום א' (רח' מרגולין 12 בבית הפינתי משפ' סלמי) - 17:00-18:00.

פרנס השבוע: ר' אברהם בן לונה טובול הי"ד
להצלחתו בכל מכלל כל בפרנסה טובה ברווח ובקלות ורווח נחת מיוצאי הלציו

עליזה ליוזה בת רחל גוילי ע"ה
חיים שלום שקל בן חביב ולאח ז"ל ע"י משה יאיר ואזאנה